

Målnummer: 4739-94**Avdelning:** 1**Avgörandedatum:** 1995-11-14

Rubrik: Skattskyldig har deltagit i ett s.k. skatteupplägg, som gått ut på att aktier, förvärvade före en planerad emission av konvertibla skuldebrev, kort tid efter det att företrädesrätten till teckning utnyttjats avyttrats med en betydande deklarerad realisationsförlust. Fråga om anskaffningskostnaden skall anses i sin helhet hänförlig till aktierna eller om - efter genomsyn eller med tillämpning av lagen mot skatteflykt - kostnaden skall fördelas mellan aktierna och konvertiblerna. Inkomsttaxering 1989. I - II.

Lagrum:

- 36 § anvisningarna punkt 2b nionde stycket kommunalskattelagen (1928:370)
- 2 § lagen (1980:865) mot skatteflykt

Rättsfall:

REFERAT

I.

J.A. redovisade i sin deklaration bl.a. nettoförlust hänförlig till försäljning av 72 aktier i Investment AB Octavani Alfa (Alfa) med $(2\,791\,800 - 547\,376 =) 2\,244\,424$ kr. Anskaffningskostnaden beräknades härvid efter att varje aktie köpts för 37 500 kr. J.A. utnyttjade 526 630 kr av förlusten som avdrag mot en realisationsvinst vid 1989 års taxering.

Taxeringsnämnden medgav avdraget.

Skattemyndigheten överklagade och yrkade att nettoförlusten vid försäljning av aktierna Alfa skulle beräknas till 178 488 kr. Grunden för skattemyndighetens överklagande var i huvudsak följande. J.A. hade dels köpt aktier i Alfa, dels tecknat konvertibla skuldebrev i bolaget samt herefter sålt aktierna varvid en realisationsförlust uppkommit. Konverteringslånet hade utgetts för att ge aktieägarna möjlighet att sälja aktierna och yrka avdrag för realisationsförlust. Aktiernas värde sjönk nämligen på grund av utspädningseffekten vid genomförd konvertering. Den för aktierna uppgivna anskaffningskostnaden beräknad efter 37 500 kr per aktie avsåg såväl likvid för aktierna som för en förutbestämd företrädesrätt att teckna ett konvertibelt skuldebrev om nominellt 1 500 kr. Varje konvertibelt skuldebrev kunde konverteras till tre stycken aktier. Köpet av aktierna och teckningen av de konvertibla skuldebrevorna borde anses vara av varandra beroende handlingar. Anskaffningskostnaden för varje aktie borde därför bestämmas till (redovisad köpeskilling för aktien 37 500 kr + redovisat pris för konvertibelt skuldebrev 1 500): $4 = 9\,750$ kr medan resterande belopp om 27 750 kr borde anses utgöra förskottsbetalning för företrädesrätt till konvertibelt skuldebrev. Eftersom J.A. hade köpt 72 aktier blev hans anskaffningskostnad inklusive courtage $72 \times (9\,750 + 331) = 725\,832$ kr mot redovisade 2 791 800 kr. Försäljningspriset skulle enligt skattemyndigheten beräknas till 547 344 kr. Realisationsförlusten borde därför beräknas till $(725\,832 - 547\,344 =) 178\,488$ kr. I andra hand åberopade skattemyndigheten lagen mot skatteflykt.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län (1992-01-15, ordförande Joelsson) yttrade: Såvitt framgår av handlingarna har följande hänt. - Inom Octa Nova-

koncernen bildades under november-december 1988 fem aktiebolag - Investment AB Octavani Alfa (nedan kallat Alfa), Investment AB Octavani Gamma, Investment AB Octavani Delta, Investment AB Octavani Kappa och Investment AB Octavani Omega. Bolagens verksamhetsinriktning skall enligt bolagsordningarna vara förvaltning av fast egendom och värdepapper ävensom att idka därmed förenlig verksamhet. I stiftelseurkunden för Alfa har bestämts att A-aktien skall betalas med ett nominellt belopp om 500 kr och B-aktien med 37 500 kr. Vidare har föreskrivits att överkursen om 37 000 kr för B-aktien skall tillföras bolagets reservfond. - Aktierna i Alfa har tecknats av Förvaltnings AB Octavani (samtliga 1 050 A-aktier med 10 röster per aktie) och Octa Nova Industrier AB (samtliga 3 750 B-aktier med 1 röst per aktie). - I ett prospekt har Finanshuset Capinova AB erbjudit sina kunder att köpa Octa Nova Industrier AB:s B-aktier i Alfa till en kurs av 37 500 kr. I prospektet har bolagets affärsidé redovisats enligt följande. - "Förvalta av aktieägarna insatt kapital via investeringar i börsnoterade värdepapper på företrädesvis den nordiska marknaden och via investeringar i hel- eller delägda bolag inom handel, finans och industri. Det skall i huvudsak ske i bolag där man kan få ett inflytande, men kan till en mindre del även ske i nystartade projekt där potentialen är stor och risken begränsad. En generellt försiktig placeringspolitik med avvägd riskprofil skall prioriteras. Målsättningen med Octavani Alfas verksamhet är givetvis att uppnå en maximal avkastning på bolagets kapital, vilket skall ske via investeringar med begränsat risktagande i huvudsak i Norden, men på sikt även i övriga Europa." - Beträffande utdelningspolitiken har uttalats att "Styrelsen har för avsikt att föra en försiktig utdelningspolitik de närmaste åren. Det är styrelsens bedömning att bolagets förvaltning skall ge en acceptabel förräntning på de förvaltade medlen." - Samtliga Octa Nova Industrier AB:s B-aktier i Alfa har sålts. Investment AB Octavani Kappa, vars B-aktier kvarstått i Octa Nova Industrier AB:s ägo, har likviderats kort efter årsskiftet 1988/89. - Extra bolagsstämma har hållits i Alfa den 20 december 1988. Därvid har enhälligt beslutats att utge konvertibla skuldebrev. Aktieägarna har erbjudits att för varje aktie i Alfa för 1 500 kr få teckna ett konvertibelt skuldebrev på nominellt 1 500 kr med räntesats om 8 procent. Skuldebrevet kan bytas ut till 3 nya aktier i bolaget under tidsperioden den 30 juni 1991 - den 30 december 1992 eller inlösas till nominellt belopp senast den 30 december 1992. Samtliga aktieägare har tecknat maximalt antal konvertibla skuldebrev. Alfa har härigenom erhållit ytterligare disponibelt kapital med 7,2 milj. kr, vilket motsvarar ca 5,1 procent av tidigare insatta belopp. - Köparna av Octa Nova Industrier AB:s B-aktier har därefter, före utgången av 1988, sålt samtliga sina aktier genom Finanshuset Capinova AB:s förmedling till ett pris av 7 730 kr, vilket motsvarar ett beräknat substansvärde per aktie efter genomförd konvertering av skuldebreven i Alfa. - En central fråga i målet är om J.A:s köp av aktier i Alfa och teckning av konvertibla skuldebrev i samma bolag vid en skatterättslig tolkning skall bedömas som en handling eller om de skall bedömas som två av varandra oberoende transaktioner. - För att frångå de av J.A. företagna transaktionerna skatterättslig verkan i enlighet med deras rubricering krävs antingen att s.k. genomsyn kan göras eller att transaktionerna kan bedömas som skatteflykt. Förutsättningarna för när s.k. genomsyn kan göras har inte helt klarlagts genom lagstiftning eller skatterättslig praxis. I doktrinen har konstaterats "att om en rättshandling framstår som uppenbart konstlad, finns det risk för att transaktionen inte kan accepteras i enlighet med dess civilrättsliga rubricering vid en skatterättslig bedömning." (jfr Bergström: Skatter och civilrätt 1978 s. 140). Regeringsrätten har (jfr RÅ 1989 ref. 62) konstaterat att stor restriktivitet bör iakttas vid bedömningen av om den reella och av parterna åsyftade innebörden av den totala transaktionen är en annan än vad som har kommit till uttryck i utformningen av olika avtal mellan parterna. Regeringsrätten har här pekat på de svårigheter att förutse och överblicka konsekvenserna av vedertagna rättsfigurer som annars skulle uppstå. - För att lagen om skatteflykt skall bli tillämplig krävs att en icke oväsentlig skatteförmån skall uppkomma för den skattskyldige till följd av förfarandet, att skatteförmånen med hänsyn till omständigheterna kan antas ha utgjort det huvudsakliga skälet för förfarandet samt att beskattning på grundval av förfarandet skulle strida mot

lagstiftningens grunder.

Genomsyn

Av punkt 2 b nionde stycket av anvisningarna till 36 § kommunalskattelagen, KL, framgår att anskaffningskostnaden för en företrädesrätt att delta i emission av ett konverteringslån är lika med 0 kr om den erhållits på grund av tidigare aktieinnehav i det emitterande bolaget. Har däremot företrädesrätten att delta i emission av konverteringslån förvärvats i marknaden anses köpeskillingen som anskaffningskostnad. - Skattemyndigheten gör gällande att J.A:s förvärv av B-aktier och konvertibla skuldebrev får anses utgöra en och samma transaktion i skatterettsligt hänseende. B-aktierna får därför anses ha förvärvats med villkor att till överenskommet pris få delta i emission av konvertibla skuldebrev i Alfa. Vid beräkningen av anskaffningskostnaden för den sedermera sålda B-aktien skall då en del av köpeskillingen anses belöpa på företrädesrätten att teckna konvertibelt skuldebrev. Till stöd för sitt påstående har skattemyndigheten åberopat intressegemenskapen mellan de bolag som tillhandahållit konstruktionen och mellan den verkställande ledningen i Alfa och Finanshuset Capinova AB, de oförmånliga aktieteckningsvillkoren, likvidationen av Investment AB Octavani Kappa, konverteringslånets betydelse för bolagets kapitalbehov, systematiken i de skattskyldigas handlande, överkursen på B-aktierna, den korta tid under vilken transaktionerna genomförts, att aktieägarna vid den extra bolagsstämman representerats av ombud samt att försäljningskursen vid försäljning av B-aktierna i slutet av december 1988 motsvarar substansvärdet efter genomförd konvertering av skuldebreven. - J.A. har i huvudsak anfört att varje led i de av honom företagna transaktionerna har varit affärsmässigt betingat samt att det inte har varit fråga om någon förutbestämd transaktionskedja.

Länsrätten gör följande bedömning.

Vissa av skattemyndigheten till stöd för sin talan åberopade omständigheter har inträffat innan J.A. accepterat erbjudandet att köpa aktier i Alfa. Såvitt framgår av handlingarna har J.A. saknat insyn i Octa Nova Industrier AB, Förvaltnings AB Octavani och Finanshuset Capinova AB. J.A. har då inte på något sätt kunnat påverka de handlingar som har företagits mellan dessa bolag. J.A. saknar därför också möjlighet att i sak bemöta skattemyndighetens påstående om orsakerna till de åberopade transaktionerna. Vid detta förhållande måste det ankomma på skattemyndigheten att visa att deras tolkning av händelseförloppet är den enda godtagbara. - J.A. har erhållit erbjudandet att köpa Octa Nova Industrier AB:s B-aktier från Finanshuset Capinova AB. Octa Nova Industrier AB:s moderbolag Octa Nova AB är delägare i Förvaltnings AB Octavani. Sistnämnda bolag har det bestämmande inflytandet i Alfa genom sitt innehav av A-aktierna i detta bolag. Enligt föreliggande revisionspromemoria äger Octa Nova AB 50 procent av rösterna i Förvaltnings AB Octavani medan resterande 50 procent ägs av KB Skylten. Octa Nova AB har således inte haft något bestämmande inflytande i Förvaltnings AB Octavani. - Att aktieteckningsvillkoren i Alfa har varit oförmånliga för Octa Nova Industrier AB är uppenbart. Frågan om Octa Nova Industrier AB genom den förmögenhetsöverföring till Förvaltnings AB Octavani som aktieteckningsvillkoren innebär, har köpt en garanti av Förvaltnings AB Octavani att konvertibla skuldebrev skall utges i Alfa eller om denna förmögenhetsöverföring kunnat avse någon annan kompensation mellan bolagen har inte utretts. Aktieteckningsvillkoren kan då inte med tillräcklig grad av sannolikhet anses visa att köp av garanti skulle ha förelegat. - Orsakerna till likvidationen av Investment AB Octavani Kappa har inte heller närmare utretts. Skattemyndigheten påstår att den beror på att Octa Nova Industrier AB:s B-aktier inte har kunnat säljas i enlighet med vad som överenskommits i det s.k. skatteupplägget. Någon närmare utredning om varför Octa Nova Industrier AB så kort tid efter bildandet av Alfa har velat sälja sina B-aktier har över huvud taget inte presenterats. Att i detta läge godta skattemyndighetens påstående att fråga varit om ett led i ett s.k. skatteupplägg låter sig inte göra, då andra

orsaker kan ha funnits. Härvid bör särskilt beaktas att Octa Nova Industrier AB har sålt aktierna med en förlust om sammanlagt drygt 7,7 milj. kr. - Alfa hade inte startat någon verksamhet då beslutet att utge ett konverteringslån togs på bolagsstämman. Av handlingarna framgår inte till vilket ändamål de medel som härigenom kommit Alfa tillhanda har använts. Såvitt kan utläsas av bolagets svar på revisionspromemorian har medlen använts för investeringar. Påståendet att de lånade medlen inte skulle ha uppfyllt något som helst reellt kapitalbehov i bolaget kan inte anses vara styrkt. Orsakerna till att Alfa inte omgående efter bildandet startat investeringsverksamheten har inte heller belysts. I målet är obesträtt att bolaget har gjort investeringar under efterföljande beskattningsår. Att bolaget har avvaktat under den korta tid som återstått av 1988 kan därför inte medföra att verksamhetens slutresultat på något sätt kan anses ha varit förutbestämt. - J.A. har köpt sina aktier i Alfa samtidigt som 62 andra personer. Med hänsyn till att så många aktier bjudits ut samtidigt framstår det inte som anmärkningsvärt att flera andra också har varit intresserade av aktierna. J.A. har tecknat maximalt antal konvertibla skuldebrev. Om han inte hade gjort det skulle hans investering, med hänsyn till den utspädningsseffekt som en framtida konvertibelemission skulle ha för värdet på hans aktier, till stor del ha gått förlorad. Att J.A. så kort tid efter det att han har tecknat de konvertibla skuldebreven har sålt sina B-aktier med en betydande förlust framstår däremot som märkligt om man bortser från den skatteeffekt som uppstår, om J.A. kan utnyttja den uppkomna realisationsförlusten. Härvid måste dock beaktas att skattevinsten inte täcker den kapitalinsats som J.A. har gjort i Alfa. - Vid tidpunkten för J.A:s köp av B-aktierna har dessa haft ett substansvärde på 29 406 kr per aktie. J.A. har således betalat ett "överpris" per aktie om 8 094 kr. Om J.A:s köp i stället skulle anses ha avsett 4 aktier - efter teckning av konvertibla skuldebrev och konvertibelemission - skulle substansvärdet per aktie bli 7 727 kr och "överpriset" per aktie uppgå till endast 2 023 kr. Sistnämnda beräkning förutsätter dock att bolagets substans behålls helt intakt, dvs. att inga risktaganden görs. Alfa har dock obesträtt genomfört placeringar som har medfört att bolagets substansvärde har förändrats. Att ett "överpris" på 8 094 kr skulle vara osedvanligt högt vid aktieaffärer av motsvarande slag har inte visats. - J.A:s korta innehavstid av B-aktierna har åberopats av skattemyndigheten för att styrka påståendet att transaktionskedjan - köp av aktier, teckning av konvertibla skuldebrev, försäljning av aktier och åtgärden att behålla de konvertibla skuldebreven - har varit förutbestämd. J.A. har mot detta anfört - dock utan att närmare redogöra för omständigheterna - att alla hans transaktioner varit föranledda av affärsrättsliga överväganden vid varje enskilt tillfälle. Såsom har konstaterats ovan kan alternativa tolkningar till J.A:s agerande finnas beträffande samtliga de olika handlingar han har företagit. J.A. och de övriga B-aktieägarna har helt saknat bestämmande inflytande över Alfa. Genom att sälja aktierna har de kunnat utnyttja realisationsvinstbeskattningsreglerna och därigenom kunnat minska sin skatt med ett belopp som motsvarar en större del av det investerade kapitalet. Skattevinsten täcker dock inte hela kapitalinsatsen och kvarvarande skuldebrevs nominella belopp. Någon garanti för att skuldebreven efter den 30 juni 1991 är värda mer än 1 500 kr har inte lämnats. - J.A. har saknat bestämmande inflytande över Alfa. Inte ens tillsammans med samtliga övriga B-aktieägare hade han kunnat uppnå ett bestämmande inflytande i bolaget. Att J.A. i detta läge låtit sig representeras av ombud vid den extra bolagsstämman framstår därför inte som anmärkningsvärt. - J.A. har sålt aktierna genom Finanshuset Capinova AB:s förmedling till samma pris, som de andra aktieägare som också har sålt aktier genom Finanshuset Capinova AB:s förmedling vid denna tidpunkt, har erhållit för sina aktier. Att detta pris skulle ha varit förutbestämt har inte kommit fram. Att någon överenskomst skulle ha träffats med de nya köparna i förväg har inte ens påståtts. Priset på B-aktierna vid J.A:s försäljning kan därför inte anses ha varit bestämt av andra skäl än rent marknadsmässiga. - Likformigheten i samtliga B-aktieägars agerande talar i och för sig för att fråga har varit om en förutbestämd transaktionskedja. Sammantaget visar de åberopade omständigheterna dock inte att skattemyndighetens påstående, att fråga har varit om ett villkorat

aktieköp och en förutbestämd transaktionskedja, framstår som tillräckligt sannolik för att kunna medföra en annan tolkning av den skattskyldiges transaktioner och händelseförloppet än den som har redovisats i den skattskyldiges deklaration. Därtill kommer att det även om det hade varit fråga om en på förhand bestämd transaktionskedja som innehållit aktieköp, beslut om utgivande av konvertibla skuldebrev, teckning av konvertibla skuldebrev och aktieförsäljning - vid tidpunkten för den skattskyldiges köp av aktien rent faktiskt inte kan ha funnits någon företrädesrätt som skulle kunnat köpas eller för vilken förskottsbetalning skulle kunnat utges. Företrädesrätten uppstår ju först då bolagsstämman fattar sitt beslut att utge konvertibla skuldebrev och vid denna tidpunkt var den skattskyldige innehavare av aktier i bolaget. En annan omständighet av betydelse är att förfarandet i detta fall endast förskjuter en eventuell realisationsvinstbeskattning på ett sätt som lagstiftaren har varit medveten om. - Länsrätten finner således att skattemyndighetens yrkande inte kan bifallas på den grunden att de företagna transaktionerna vid en s.k. genomsyn bör fränkännas skatterättslig verkan i enlighet med deras rubricering.

Lagen mot skatteflykt

I målet är ostridigt att J.A. genom det ovan beskrivna förfarandet har erhållit en realisationsförlust som medfört en icke oväsentlig skatteförmån. - Av handlingarna framgår dock vidare att den direkta skattevinst som förfarandet medför för J.A. inte uppgår till det belopp som han har investerat i Alfa. Det har inte heller ställts i utsikt att J.A:s handlande sammantaget efter inlösen av skuldebreven eller försäljning av de konverterade aktierna automatiskt skulle medföra att han återfår minst det investerade kapitalet. Det framstår därför inte som sannolikt att skatteförmånen utgjort det huvudsakliga skälet för förfarandet. Härtill kommer att enbart J.A:s handlande inte självständigt på någon punkt kan anses stå i strid mot realisationsvinstbeskattningens grunder. - Skattemyndighetens yrkande kan därför inte bifallas heller på denna grund.

Domslut

Länsrätten avslår skattemyndighetens yrkanden.

Riksskatteverkets (RSV) överklagade och vidhöll det av skattemyndigheten i länsrätten framställda yrkandet om höjning av J.A:s inkomsttaxering. I första hand yrkades att s.k. genomsyn skulle ske och i andra hand att lagen mot skatteflykt skulle tillämpas.

J.A. som bestred bifall till RSV:s yrkande, yrkade för egen del att få ersättning för sina kostnader i kammarrätten med sammanlagt 95 550 kr.

Kammarrätten i Göteborg (1994-06-14, Nordbeck, Ericsson, referent, Norgren) yttrade: Den grundläggande principen för taxering är att de uppgifter som den skattskyldige lämnat i sin deklaration och de omständigheter han där åberopat skall vinna tilltro och utgöra grund för beräkningen av hans inkomster. För att en avvikelse skall kunna ske från de deklarerade inkomstuppgifterna krävs att skattemyndigheten gör sannolikt att dessa inte är riktiga och att korrekta uppgifter leder till ett annat beskattningsresultat. - J.A. har i sin deklaration redovisat försäljningen av 72 aktier i Alfa och därvid uppgivit anskaffningskostnaden till 2 791 800 kr samt beräknat att en nettoförlust uppkommit med 2 244 424 kr. Han har utnyttjat 526 630 kr av förlusten som avdrag mot en realisationsvinst och därefter redovisat underskott i inkomstslaget tillfällig förvärvsverksamhet med 1 717 794 kr. - RSV:s inställning är att J.A. skall medges avdrag med ett avsevärt lägre belopp än han yrkat i deklarationen, eftersom den för aktierna uppgivna anskaffningskostnaden måste anses avse såväl likvid för de aktuella aktierna som därjämte ersättning för en utfästelse om rätt att teckna senare utgivna skuldebrev som vart och ett kunde konverteras till tre stycken aktier. Den uppgivna anskaffningskostnaden bör därför enligt RSV fördelas mellan aktierna

och skuldebrev. RSV har gjort gällande att det uppgivna priset för de röstsvaga B-aktierna varit så högt och förvärvet av konvertiblerna så förmånligt att det framstår som uppenbart att priset också omfattat ersättning för rätten att teckna de konvertibla skuldebrev. Eftersom prissättningen har betingats av andra än affärsmässiga skäl bör den inte godtas. Överkursen på aktierna har utgjort en förutsättning för den skatteeffekt som eftersträvats genom den realisationsförlust som J.A. redovisat. - Det som sålunda anförts får enligt kammarrättens mening förstås så att RSV menar att redan det mellan stiftarna av bolaget överenskomna överpriset på B-aktierna utgjort en förtida betalning för det mycket förmånliga och redan från början planerade konvertibellånet. De tillkommande aktieägarna skulle då vid sina förvärv av aktierna ha garanterats att en konvertibelemission skulle genomföras och ha utgett ersättning för rätten att få delta i denna. - För RSV:s ståndpunkt talar bl.a. följande förhållanden. Bildandet av Alfa, försäljningen av aktier i bolaget samt beslutet om och tecknandet av konvertibellånet har initierats och administrerats av ett fåtal personer som var delägare i och innehade ledande ställningar inom Octa Novakoncernen. Det sätt på vilket förfarandet har genomförts talar för att transaktionerna har utformats som en enhet med sikte på försäljning till utomstående. Priset på B-aktierna har varit så högt att det inneburit ett överpris i förhållande till såväl det nominella värdet som substansvärdet. Överpriset på aktierna och det anmärkningsvärt ringa belopp som betalats för ett skuldebrev, som medförde rätt till konvertering till tre aktier, framstår som mycket svårförklarliga om det inte funnits en koppling mellan förvärvet av aktierna och av skuldebrev. Alfa har under beskattningsåret inte bedrivit någon verksamhet och något efter bolagsbildningen påkommet motiv att uppta ett konverteringslån har inte påvisats. Till bilden hör vidare att samtliga transaktioner, från bildandet av Alfa till J.A:s försäljning av aktierna, företagits under mycket kort tid. Utan ett på förhand planerat förfarande torde det ha varit i det närmaste omöjligt att genomföra de aktuella transaktionerna före utgången av år 1988 och de nu aktuella skatteeffekterna hade därmed uteblivit. - Omständigheterna i målet talar således på ett övertygande sätt för att hela förfarandet varit på förhand planerat och avsett att skapa en formell möjlighet till underskottsavdrag. Förfarandet har inneburit att ett "paket" har erbjudits Finanshuset Capinova AB:s kunder i syfte att till dessa sälja möjligheten till underskottsavdrag. Det framstår vidare som uteslutet att J.A. skulle ha förvärvat aktierna i Alfa om han inte samtidigt förespeglats att ett konvertibellån inom en snar framtid skulle utges med rätt för aktieägarna att teckna sig för andelar däri och därigenom förvärva nya aktier. Det får därmed hållas för visst att J.A. varit medveten om det planerade förfarandet och att han genom sitt aktieförvärv anslutit sig därtill. Mot denna bakgrund måste RSV vid en objektiv bedömning anses ha gjort sannolikt att det pris som J.A. erlagt vid förvärvet av aktierna varit grundat på förväntningar om det kommande konvertibellånet. - J.A. har inte lämnat någon närmare förklaring till varför att han varit beredd att betala 37 500 kr jämte kostnader på 1 275 kr för en aktie som hade ett så lågt värde såväl nominellt som enligt en substansvärdering och som dessutom var så röstsvag att han inte ens tillsammans med samtliga övriga B-aktieägare kunde få något beaktansvärt inflytande i bolaget. Han har endast i mer allmänna ordalag förklarat att köpet betingades av affärsmässiga skäl grundade på hans tilltro till en av Capinova löst skisserad affärsidé och förväntningar på framtida resultat därav. Mot denna bakgrund måste det anses ställt utom allt tvivel att J.A. inte skulle ha förvärvat aktierna i Alfa till det uppgivna priset om han inte varit införstådd med att han också mot en tämligen blygsam insats skulle erhålla de skuldebrev, som vid en konvertering berättigade till tre aktier per konvertibel. - Det som sålunda framgår i målet visar enligt kammarrättens mening att förfarandet utgjort ett s.k. skatteupplägg där varje led i transaktionskedjan varit planerat i förväg med syfte att tillhandahålla avdragsmöjligheter. J.A. har för aktierna uppenbarligen betalat ett pris som grundats på förutsättningen att han skulle få delta i en kommande förmånlig konvertibelemission. Kapitalet i Alfa har emellertid inte till någon del påverkats av det av J.A. till säljaren av aktierna erlagda beloppet och detta kan således inte till någon del ses som en av J.A. erlagd förtida dellikvid till Alfa för konvertiblerna. Inte heller om det utgivna beloppet ses som en

ersättning för en av säljaren till aktierna gjord förtidsbetalning för skuldebrev kan J.A:s betalning fränkännas sambandet med förvärvet av aktierna och föranleda att anskaffningskostnaden fördelas mellan aktier och skuldebrev. Genom aktieförvärvet har J.A. nämligen enligt bestämmelsen i 5 kap. 2 § aktiebolagslagen jämförd med 4 kap. 2 § samma lag fått en företrädesrätt att vid en konvertibelemission teckna sig för förvärv av skuldebrev. Något särskilt förvärv av nämnda rättighet har således inte kunnat ske. Att J.A. vid förvärvet av aktierna utgått från att med dessa följde en rätt att delta i en planerad konvertibelemission medför inte att han kan anses ha givit säljaren av aktierna ersättning för en utfästelse att emissionen skulle komma till stånd, som inte varit hänförlig till aktieförvärvet. Med hänsyn till bestämmelsen i anvisningspunkt 2 b nionde stycket till 36 § KL, får det dessutom anses uteslutet att beräkna anskaffningskostnaden för de konvertibla skuldebrev till ett högre belopp än det som erlagts till Alfa vid förvärvet (jämför prop. 1984/85:193 s. 43 och 1989/90:110 s. 437 f.). Mot denna bakgrund finner kammarrätten, trots förfarandets karaktär av s.k. skatteupplägg, att det inte föreligger någon grund för att frångå uppgifterna i deklarationen och fördela den där uppgivna anskaffningskostnaden mellan aktierna och skuldebrev. - När det här efter gäller frågan om lagen mot skatteflykt kan tillämpas på förfarandet gör kammarrätten följande bedömning. - Det står i och för sig klart att det förfarande vari J.A. deltagit medfört en inte oväsentlig skatteförmån för honom och att denna skatteförmån utgjort det huvudsakliga skälet för förfarandet. Härutöver krävs dock även att en taxering på grundval av förfarandet skulle strida mot lagstiftningens grunder. Det som RSV anfört visar emellertid inte att en taxering i enlighet med de av J.A. deklarerade uppgifterna skulle stå i strid mot realisationsvinstbeskattningens grunddrag. Förutsättningar för att med stöd av lagen mot skatteflykt frångå de av taxeringsnämnden bestämda taxeringarna föreligger därför inte.

J.A. har yrkat ersättning för sina kostnader i målet. Kammarrätten gör i denna fråga följande bedömning. - Enligt 3 § lagen (1989:479) om ersättning för kostnader i ärenden och mål om skatt m.m. får en skattskyldig, som i ett mål har haft kostnader för ombud m.m., beviljas ersättning för kostnaderna. Ersättning får enligt 4 § beviljas endast till den del det är oskäligt att kostnaden bärs av den skattskyldige med hänsyn till samtliga följande faktorer: 1. sakens beskaffenhet, 2. kostnadens storlek, 3. ärendets eller målets handläggning, 4. ärendets eller målets utgång, 5. den skattskyldiges personliga och ekonomiska förhållanden samt 6. omständigheterna i övrigt. - Till belysning av vad som närmare åsyftas med de nämnda inskränkande rekvisiten finns uttalanden i propositionen angående lagen (prop. 1988/89:126). Inledningsvis betonas rent allmänt att det övergripande synsättet skall vara att den enskilde själv måste stå för sina kostnader. I fråga om faktorn sakens beskaffenhet, varmed förstås den skatterättsliga frågans svårighetsgrad, sägs att enbart den omständigheten att den skattskyldige har en uppfattning som avviker från det allmännas inte är tillräcklig för att rekvisitet skall uppfyllas. Vidare uttalas att det normalt inte bör föreligga någon rätt till kostnadsersättning, om den skattskyldige har vidtagit komplicerade transaktioner med åtminstone delvis syftet att han vill minimera sin skatt. - Enligt kammarrättens mening innebär det förfarande som påtalats i målet en mycket avancerad skatteplanering. Denna har genomförts bl.a. med hjälp av en icke affärsmässig prissättning på aktier och upptagande av ett konvertibellån, som varit förutbestämt och som inte varit ägnat att täcka ett lånebehov i bolaget, huvudsakligen i syfte att tillskapa realisationsförluster och därigenom undandra skatt. - De sålunda redovisade omständigheterna innebär enligt kammarrättens mening att det saknas förutsättningar för att bevilja J.A. ersättning för hans kostnader i målet.

Kammarrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten avslår J.A:s yrkande om ersättning för kostnader i målet.

RSV fullföljde sin talan.

Prövningstillstånd meddelades.

Regeringsrätten (1995-11-14, Tottie, Wadell, Sjöberg, Holstad) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. När J.A. förvärvade B-aktier i Alfa hade bolagsstämman ännu inte fattat något beslut om emission av konvertibla skuldebrev eller om villkoren för en sådan emission. Någon företrädesrätt till teckning som kunde bli föremål för särskild handel existerade således inte vid denna tidpunkt. Det får emellertid anses ställt utom allt tvivel att J.A. vid förvärvet hade vetskap om den planerade emissionen och den företrädesrätt att teckna konvertibler som skulle komma att erbjudas honom såsom ägare till aktier i bolaget. Som kammarrätten funnit har J.A. deltagit i ett förfarande som haft karaktären av ett s.k. skatteupplägg, där de olika transaktionerna varit noga planerade i förväg.

För B-aktierna i Alfa har J.A. erlagt ett belopp - 37 500 kr/aktie - som ostridigt översteg aktiens substansvärde med drygt 8 000 kr. Från det allmännas sida görs bl.a. med hänvisning härtill gällande att J.A:s betalning avsett hans deltagande i upplägget som sådant, dvs. till viss del avsett företrädesrätten att för varje moderaktie teckna ett skuldebrev som kunde konverteras till tre nya B-aktier, och att anskaffningsvärdet för en moderaktie därför genom proportionering bör beräknas motsvara endast en fjärdedel av den ursprungliga köpeskillingen ökad med vad som erlagts för konvertibeln. J.A. hänvisar å sin sida - förutom till att prissättningen på aktierna skulle varit marknadsmässigt bestämd - till bestämmelserna i anvisningspunkt 2 b nionde stycket till 36 § KL om att en företrädesrätt till teckning av bl.a. konvertibelt skuldebrev, vilken grundas på aktieinnehav i bolaget, skall anses anskaffad utan kostnad.

De nu angivna bestämmelserna i KL infördes i förenklingssyfte. Alternativet hade varit att utföra den ofta rätt komplicerade proportionering av anskaffningskostnaderna på moderaktier resp. konvertibler som varit motiverad på strikt ekonomiska grunder. Bestämmelserna innebär att moderaktiernas anskaffningsvärden inte förändras vid en emission utan fortfarande läggs till grund vid reavinstberäkning efter en avyttring av moderaktierna. Tanken var i lagstiftningsärendet att i stället konvertiblerna eller på grund av dem erhållna aktier skulle bli i motsvarande mån hårdare reavinstbeskattade. Att denna lösning av reavinstfrågan öppnade för skatteplanering på så sätt att moderaktierna kunde säljas med förlust var lagstiftaren väl medveten om (se prop. 1989/90:110 s. 437 f.).

Det måste antas att priset för de av J.A. förvärvade B-aktierna hade bestämts med hänsyn till den kommande emissionen och de ekonomiska verkningar som var förenade därmed, bl.a. i form av möjligheten att göra underskotts- eller förlustavdrag. Sådana faktorer torde emellertid kunna påverka en akties kurs vare sig aktien utbjuds som objekt för ett skatteupplägg eller ej. Överhuvudtaget visar vad som förekommit vid J.A:s förvärv av B-aktier inte att det finns skäl att efter s.k. genomsyn betrakta den erlagda köpeskillingen som delvis hänförlig till företrädesrätten och att därför mot innehållet i den tidigare berörda anvisningspunkten i KL fördela anskaffningskostnaderna mellan moderaktierna och konvertiblerna. Lika lite kan det förfarande som J.A. deltagit i anses strida mot grunderna för reavinstbeskattningen, så som de kommer till uttryck i anvisningspunkten. Inte heller lagen mot skatteflykt är därför tillämplig i målet.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten fastställer det slut som kammarrättens dom innehåller beträffande J.A:s inkomsttaxering 1989.

II.

P-E.A. redovisade i sin deklaration bl.a. nettoförlust hänförlig till försäljning av 287 aktier i Investment AB Octavani Omega (Omega) med (10 762 500 - 2 770

268 =) 7 992 232 kr. Anskaffningskostnaden beräknades härvid efter att varje aktie köpts för 37 500 kr. P-E.A. utnyttjade 787 701 kr av förlusten som avdrag mot en realisationsvinst vid 1989 års taxering.

Taxeringsnämnden medgav avdraget.

Skattemyndigheten överklagade och yrkade att nettoförlusten vid försäljning av aktierna Omega skulle beräknas till 141 204 kr. Grunden för skattemyndighetens överklagande var i huvudsak följande. P-E.A. hade dels tecknat aktier i Omega, dels tecknat konvertibla skuldebrev i bolaget samt härefter sålt aktierna varvid en realisationsförlust uppkommit.

Konverteringslånet hade utgetts för att ge aktieägarna möjlighet att sälja aktierna och yrka avdrag för realisationsförlust. Aktiernas värde sjönk nämligen på grund av utspädningseffekten vid genomförd konvertering. Den för aktierna uppgivna anskaffningskostnaden beräknad efter 37 500 kr per aktie avsåg såväl likvid för aktierna som för en förutbestämd företrädesrätt att teckna ett konvertibelt skuldebrev om nominellt 1 500 kr. Varje konvertibelt skuldebrev kunde konverteras till tre stycken aktier. Köpet av aktierna och teckningen av de konvertibla skuldebrevorna borde anses vara av varandra beroende handlingar. Anskaffningskostnaden för varje aktie borde därför bestämmas till (redovisad köpeskilling för aktien 37 500 kr + redovisat pris för konvertibelt skuldebrev 1 500): $4 = 9\,750$ kr medan resterande belopp om 27 750 kr borde anses utgöra förskottsbetalning för företrädesrätt till konvertibelt skuldebrev. Eftersom P-E.A. hade köpt 287 aktier blev hans anskaffningskostnad inklusive courtage $287 \times (9\,750 + 331) = 2\,893\,247$ kr mot redovisade 10 762 500 kr. Försäljningspriset skulle enligt skattemyndigheten beräknas till 2 752 043 kr. Realisationsförlusten borde därför beräknas till $(2\,893\,247 - 2\,752\,043 =) 141\,204$ kr. I andra hand åberopade skattemyndigheten lagen mot skatteflykt.

P-E.A. ansåg att länsrätten borde avslå överklagandet.

Anmärkning: Domskälen i detta mål är i samtliga instanser förutom namnuppgifter till stora delar likalydande med de i rättsfallet I.

Länsrätten i Göteborgs och Bohus län (1992-01-15, ordförande Joelsson) yttrade: Såvitt framgår av handlingarna har följande hänt. - Inom Octa Nova-koncernen bildades under november-december 1988 fem aktiebolag - Investment AB Octavani Alfa, Investment AB Octavani Gamma, Investment AB Octavani Delta, Investment AB Octavani Kappa och Investment AB Octavani Omega (nedan kallat Omega). Bolagens verksamhetsinriktning skall enligt bolagsordningarna vara förvaltning av fast egendom och värdepapper ävensom att idka därmed förenlig verksamhet. I stiftelseurkunden för Omega har föreskrivits att A- och B-aktien på nominella 500 kr skall betalas med 37 500 kr. Vidare har föreskrivits att överkursen om 37 000 kr för aktierna skall tillföras bolagets reservfond. - Aktierna i Omega har tecknats av Förvaltnings AB Octavani (samtliga 920 A-aktier med 10 röster per aktie), Octa Nova Industrier AB (5 618 B-aktier av totalt 9 146 B-aktier med 1 röst per aktie) samt 8 fysiska personer (mellan 287 och 717 B-aktier var med 1 röst per aktie). - I ett prospekt har Finanshuset Capinova AB erbjudit en begränsad krets av särskilt utvalda personer att köpa Octa Nova Industrier AB:s B-aktier i Omega. Aktierna har erbjudits för en kurs av 37 500 kr. I prospektet har bolagets affärsredovisats enligt följande. - "Förvalta av aktieägarna insatt kapital via investeringar i börsnoterade värdepapper på företrädesvis den nordiska marknaden och via investeringar i hel- eller delägda bolag inom handel, finans och industri. Det skall i huvudsak ske i bolag där man kan få ett inflytande, men kan till en mindre del även ske i nystartade projekt där potentialen är stor och risken begränsad. En generellt försiktig placeringspolitik med avvägd riskprofil skall prioriteras. Målsättningen med Octavani Omegas verksamhet är givetvis att uppnå en maximal avkastning på bolagets kapital, vilket skall ske via investeringar med begränsat risktagande i huvudsak i Norden, men på sikt även i övriga Europa." - Samtliga Octa Nova Industrier AB:s B-aktier i Omega har sålts. Investment AB Octavani Kappa, vars B-aktier

kvarstått i Octa Nova Industrier AB:s ägo, har likviderats kort efter årsskiftet 1988/89. - Extra bolagsstämma har hållits i Omega den 30 december 1988. Därvid har bolaget enhälligt beslutat att utge konvertibla skuldebrev. Aktieägarna har erbjudits att för varje aktie i Omega för 1 500 kr få teckna ett konvertibelt skuldebrev på nominellt 1 500 kr med räntesats om 8 procent. Skuldebrevet kan bytas ut mot 3 nya aktier i bolaget under tidsperioden den 30 juni 1991 - den 30 december 1992 eller inlösas till nominellt belopp senast den 30 december 1992. Samtliga aktieägare har tecknat maximalt antal konvertibla skuldebrev. Omega har härigenom erhållit ytterligare disponibelt kapital med 15 099 000 kr vilket motsvarar 4 procent av tidigare insatta belopp. - Härfter har köparna av B-aktier, före utgången av 1988, sålt samtliga sina B-aktier genom Finanshuset Capinova AB:s förmedling till pris av 9 750 kr, vilket motsvarar ett beräknat substansvärde per aktie efter genomförd konvertering av skuldebreven i Omega. - En central fråga - - - (se länsrättens dom i mål I nionde t.o.m. tolfte styckena) - - - som anskaffningskostnad. - Skattemyndigheten gör gällande att P-E.A:s förvärv av B-aktier och konvertibla skuldebrev får anses utgöra en och samma transaktion i skatterättsligt hänseende. B-aktierna får därför anses ha förvärvats med villkor att till överenskommet pris få delta i emission av konvertibla skuldebrev i Omega. Vid beräkningen av anskaffningskostnaden för den sedermera sålda B-aktien skall då en del av köpeskillingen anses belöpa på företrädesrätten att teckna konvertibelt skuldebrev. Till stöd för sitt påstående har skattemyndigheten åberopat intressegemenskapen mellan de bolag som tillhandahållit konstruktionen och mellan den verkställande ledningen i Omega och Finanshuset Capinova AB, oförmånliga aktieteckningsvillkor, likvidationen av Investment AB Octavani Kappa, konverteringslånets betydelse för bolagens kapitalbehov, systematiken i de skattskyldigas handlande, överkursen på B-aktierna, den korta tid under vilken transaktionerna genomförts, att aktieägarna vid den extra bolagsstämman representerats av ombud samt att försäljningskursen vid försäljning av B-aktierna i slutet av december 1988 motsvarar substansvärdet efter genomförd konvertering av skuldebreven. - P-E.A. har i huvudsak anfört att varje led i de av honom företagna transaktionerna har varit affärsmässigt betingat samt att det inte har varit fråga om någon förutbestämd transaktionskedja. - Länsrätten gör följande bedömning. - P-E.A. har tecknat B-aktier i Omega vid bolagets bildande den 12 december 1988. Av revisionspromemorian framgår att P-E.A. är delägare i Octa Nova AB som är moderbolag till Octa Nova Industrier AB. Octa Nova AB är delägare i Förvaltnings AB Octavani. Sistnämnda bolag har det bestämmande inflytandet i Omega genom sitt innehav av A-aktierna i bolaget. Enligt föreliggande revisionspromemoria äger Octa Nova AB 50 procent av rösterna i Förvaltnings AB Octavani medan resterande 50 procent ägs av KB Skylten. Octa Nova AB har således inte haft något bestämmande inflytande i Förvaltnings AB Octavani. - Av stiftelseurkunden för Omega framgår att A- och B-aktie på nominellt 500 kr skall betalas med 37 500 kr. Aktieteckningsvillkoren i Omega kan då inte på något sätt anses ha varit förmånliga för vissa tecknare. - Orsakerna till - - - (se länsrättens dom i mål I artonde t.o.m. nittonde styckena) - - - varit förutbestämt. - P-E.A. har tecknat sina aktier Omega samtidigt med flera andra. Med hänsyn till att fråga varit om ursprungsteckning av aktier framstår det inte som anmärkningsvärt att flera andra också har varit intresserade av aktierna. P-E.A. har tecknat maximalt antal konvertibla skuldebrev. Om han inte hade gjort det skulle hans investering, med hänsyn till den utspädningsseffekt som en framtida konvertibelemission skulle ha för värdet på hans aktier, till stor del ha gått förlorad. Att P-E.A. så kort tid efter det att han har tecknat de konvertibla skuldebreven har sålt sina B-aktier med en betydande förlust framstår däremot som märkligt om man bortser från den skatteeffekt som uppstår, om P-E.A. kan utnyttja den uppkomna realisationsförlusten. Härvid måste dock beaktas att skattevinsten inte täcker den kapitalinsats som P-E.A. har gjort i Omega. - Vid tidpunkten för P-E.A:s teckning av B-aktierna har dessa haft ett substansvärde på 37 500 kr per aktie. Något "överpris" har därmed inte betalats. Om P-E.A:s köp i stället skulle anses ha avsett fyra aktier - efter teckning av konvertibla skuldebrev och konvertibelemission - skulle substansvärdet per aktie bli 9 750 kr och

"överpriset" per aktie uppgå även här till 0 kr. Sistnämnda beräkning förutsätter dock att bolagets substans behålls helt intakt, dvs. att inte risktaganden görs. Omega har dock obesträtt genomfört placeringar som har medfört att bolagets substansvärde förändrats. - P-E.A:s korta innehavstid av B-aktierna har åberopats av skattemyndigheten för att styrka påståendet att transaktionskedjan - köp av aktier, teckning av konvertibla skuldebrev, försäljning av aktier och åtgärden att behålla de konvertibla skuldebrev - varit förutbestämd. P-E.A. har mot detta anfört - dock utan att närmare redogöra för omständigheterna - att alla hans transaktioner varit föranledda av affärsmässiga överväganden vid varje enskilt tillfälle. Såsom har konstaterats ovan kan alternativa tolkningar till P-E.A:s agerande finnas beträffande samtliga de olika handlingar han har företagit. P-E.A. har ensam saknat bestämmande inflytande över Omega. Genom att sälja aktierna har han kunnat utnyttja realisationsvinstbeskattningsreglerna och därigenom kunnat minska sin skatt med ett belopp som motsvarar en större del av det investerade kapitalet. Skattevinsten täcker dock inte hela kapitalinsatsen och kvarvarande skuldebrevs nominella belopp. Någon garanti för att skuldebrev efter den 30 juni 1991 är värda mer än 1 500 kr har inte lämnats. - P-E.A. har saknat - - - (se länsrättens dom i mål I tjugotredje t.o.m. tjugonionde styckena) - - - grund.

Domslut

Länsrätten avslår skattemyndighetens yrkanden.

RSV överklagade och vidhöll det av skattemyndigheten i länsrätten framställda yrkandet om höjning av P-E.A:s inkomsttaxering. I första hand yrkades att s.k. genomsyn skulle ske och i andra hand att lagen mot skatteflykt skulle tillämpas.

P-E.A., som bestred bifall till RSV:s yrkande, yrkade för egen del att få ersättning för sina kostnader i kammarrätten med 95 550 kr.

Kammarrätten i Göteborg (1994-06-14, Nordbeck, Ericsson, referent, Norgren) yttrade: Den grundläggande - - - (se kammarrättens dom i mål I första stycket) - - - annat beskattningsresultat. - P-E.A. har i sin deklaration redovisat försäljningen av 287 aktier i Omega och därvid uppgivit anskaffningskostnaden till 10 762 500 kr samt beräknat att en nettoförlust uppkommit med 7 992 232 kr. Han har utnyttjat 787 701 kr av förlusten som avdrag mot uppkommen realisationsvinst och därefter redovisat underskott i inkomstslaget tillfällig förvärvsverksamhet med 7 204 531 kr. - RSV:s inställning - - - (se kammarrättens dom i mål I tredje stycket) - - - P-E.A. redovisat. - Det som sålunda anförts får enligt kammarrättens mening förstås så att RSV menar att redan det mellan stiftarna av bolaget överenskomna överpriset på aktierna utgjort en förtida betalning för det mycket förmånliga och redan från början planerade konvertibellånet. - För RSV:s ståndpunkt talar bl.a. följande förhållanden. Tillkomsten av Omega har ingått som ett led i bildandet av en grupp bolag inom Octa Novakoncernen. I samtliga bolag har Förvaltnings AB Octavani tecknat alla A-aktier. B-aktierna har - förutom i Omega - tecknats endast av Octa Nova Industrier AB och kort efter tecknandet utbjudits till försäljning till Finanshuset Capinova AB:s kunder. Alla aktier har haft ett nominellt värde av 500 kr. Aktierna har, utom i Omega, betalats med 500 kr för A-aktie med tio röster och med 37 500 kr för B-aktie med en röst. Förfarandet i Omega skiljer sig från det i de övriga bolagen på så sätt att dels A- och B-aktier betalats med samma belopp, 37 500 kr, dels B-aktier tecknats även av ett antal personer som var delägare i och innehade ledande ställningar inom Octa Novakoncernen. Octa Nova Industrier AB har sålt sina B-aktier till fyra särskilt utvalda kunder. Teckningen och försäljningen av aktier i bolaget samt beslutet om och tecknandet av konvertibellånet har initierats och administrerats av de personer som var delägare i och innehade ledande ställningar inom Octa Novakoncernen. Det sätt på vilket förfarandet har genomförts talar för att transaktionerna i Omega har utformats som en enhet med sikte på att tillföra

främst de angivna personerna själva en möjlighet till avdrag för realisationsförlust. Överpriset på aktierna och det anmärkningsvärt ringa belopp som betalats för ett skuldebrev, som medförde rätt till konvertering till tre aktier, framstår som mycket svårförklarliga om det inte funnits en koppling mellan förvärvet av aktierna och av skuldebreven. Omega har under beskattningsåret inte bedrivit någon verksamhet och något efter bolagsbildningen påkommet motiv att uppta ett konverteringslån har inte påvisats. Till bilden hör vidare att samtliga transaktioner, från bildandet av Omega till P-E.A:s försäljning av aktierna, företagits under mycket kort tid. Utan ett på förhand planerat förfarande torde det ha varit i det närmaste omöjligt att genomföra de aktuella transaktionerna före utgången av år 1988 och de nu aktuella skatteeffekterna hade därmed uteblivit. - Omständigheterna i målet talar således på ett övertygande sätt för att hela förfarandet varit på förhand planerat och avsett att skapa en formell möjlighet till underskottsavdrag. Förfarandet har inneburit att ett "paket" har erbjudits främst personer med ägarinflytande eller en ledande ställning i bolag inom Octanovakoncernen, däribland P-E.A., och i KB Skylten samt ett fåtal, särskilt utvalda kunder hos Finanshuset Capinova AB i syfte att för dessa tillskapa möjligheten till underskottsavdrag. Det framstår vidare som uteslutet att P-E.A. skulle ha förvärvat aktierna i Omega om han inte samtidigt utgått från att ett konvertibellån inom en snar framtid skulle utges med rätt för aktieägarna att teckna sig för andelar däri och därigenom förvärva nya aktier. Det får därmed hållas för visst att P-E.A. varit medveten om det planerade förfarandet och att han genom sitt aktieförvärv anslutit sig därtill. Mot denna bakgrund måste RSV vid en objektiv bedömning anses i högsta grad ha gjort sannolikt att det pris som P-E.A. erlagt vid förvärvet av aktierna varit grundat på förväntningar av det kommande konvertibellånet. - Det som sålunda framgår i målet visar enligt kammarrättens mening att förfarandet utgjort ett s.k. skatteupplägg där varje led i transaktionskedjan varit planerat i förväg med syfte att tillhandahålla avdragsmöjligheter. P-E.A. har uppenbarligen förvärvat aktierna under förutsättningen att han skulle få delta i en kommande förmånlig konvertibelemission. Det belopp som P-E.A. utgivit kan emellertid inte ses som en förtida betalning för andelar i den ännu inte formellt beslutade konvertibelemissionen. Betalningen kan därför inte fränkännas samband med aktieförvärvet och kan inte föranleda att anskaffningskostnaden fördelas mellan aktier och skuldebrev. Genom aktieförvärvet har P-E.A. nämligen enligt bestämmelsen i 5 kap. 2 § aktiebolagslagen jämförd med 4 kap. 2 § samma lag fått en företrädesrätt att vid en konvertibelemission teckna sig för förvärv av skuldebrev. Något särskilt förvärv av nämnda rättighet har således inte kunnat ske. Att P-E.A. vid förvärvet av aktierna utgått från att med dessa följde en rätt att delta i en planerad konvertibelemission medför inte att han kan anses ha utgivit ersättning för en utfästelse att emissionen skulle komma till stånd. Med hänsyn till bestämmelsen i anvisningspunkt 2 b nionde stycket till 36 § KL, får det dessutom anses uteslutet att beräkna anskaffningskostnaden för de konvertibla skuldebreven till ett högre belopp än det som erlagts till Omega vid förvärvet (jämför prop. 1984/85:193 s. 42 f och 1989/90:110 s. 437 f). Mot denna bakgrund finner kammarrätten, trots förfarandets karaktär av s.k. skatteupplägg, att det inte föreligger någon grund för att frångå uppgifterna i deklarationen och fördela den där uppgivna anskaffningskostnaden mellan aktierna och skuldebreven. - När det - - - (se kammarrättens dom i mål I nionde t.o.m. femtonde stycket) - - - kostnader i målet. - Kammarrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten avslår P-E.A:s yrkande om ersättning för kostnader i målet.

RSV fullföljde sin talan.

Prövningstillstånd meddelades.

Regeringsrätten (1995-11-14, Tottie, Wadell, Sjöberg, Holstad) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. När P-E.A. - - - (se Regeringsrättens dom i

mål I första stycket) - - i förväg.

För B-aktierna i Omega har P-E.A. erlagt ett belopp - 37 500 kr/aktie - som ostridigt motsvarade aktiens substansvärde. Han tillhörde emellertid den krets av personer som hade inflytande vid planeringen av skatteupplägget. Från det allmänna sida görs mot bl.a. den bakgrunden gällande att P-E.A:s betalning avsett hans deltagande i upplägget som sådant, dvs. till viss del avsett företrädesrätten att för varje moderaktie teckna ett skuldebrev som kunde konverteras till tre nya B-aktier, och att anskaffningsvärdet för en moderaktie därför genom proportionering bör beräknas motsvara endast en fjärdedel av den ursprungliga köpeskillingen ökad med vad som erlagts för konvertibeln. P-E.A. hänvisar å sin sida till bestämmelserna i anvisningspunkt 2 b nionde stycket till 36 § KL om att en företrädesrätt till teckning av bl.a. konvertibelt skuldebrev, vilken grundas på aktieinnehav i bolaget, skall anses anskaffad utan kostnad.

De nu angivna - - - (se Regeringsrättens dom i mål I tredje t.o.m. fjärde stycket) - - - tillämplig i målet.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten fastställer det slut som kammarrättens dom innehåller beträffande P-E.A:s inkomsttaxering 1989.

Föredragna 1995-10-17, föredragande Håkansson, målnummer 4739-1994 och 4744-1994

Sökord: Inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet; Skatteflykt

Litteratur: prop. 1984/85:193 s. 26, 41-43; prop. 1989/90:110 s. 436-438.
